

Sedan 2005
Nr. 2-2024
Juni-Augusti

UMLN

uml.n.se
@uml_n_luthagsnytt

Uppsalamagasinet Luthagsnytt

Vi följer Åstråken norrut

STRANDHHUGG HOS KNUT KNUTSON

FJÄLLNORA OCH HAMMARSKOG

PUMPHUSET - EN PÄRLA VID FYRISÅN

SOMMARFÅREN I STABBY

OCH MYCKET MER...

Ett gratis magasin för dig som bor och verkar i Uppsala

GRATIS TACK VARE DIG!

Hur kan Uppsala-magasinet Luthagsnytt vara ett gratismagasin? Bland annat tack vare våra annonsörer, tack till er!

Men det är ett välkänt faktum att alla tryckta medier lever i en ekonomiskt ansträngd tid. Luthagsnytt kommer ut sedan 2005 och vi ser mest fördelar med att vara just gratis. Ett pappersmagasin som du kan bläddra i många gånger om. Därför vill vi särskilt uttrycka vår tacksamhet till dig som vill vara med och stödja UMLN Luthagsnytt med bidrag!

Stöd oss gärna

Stöd UMLN genom att bidra till Swish: 1235680160 eller Plusgironummer 409696-2. Tack för ditt bidrag!

Foto: Peder Strandh.

Äntligen sommar

Månaderna som ledde fram till årets varma årstid bjöd mig på alltifrån sedvanlig pollenallergi till en rejäl luftvägsinfektion. ”Ja, oj oj oj så många som ringer om luftvägsbesvär” kvittrade sjuksköterskan glatt i luren när jag, efter en vecka med hiskelig hosta, kontaktade husläkaren.

TEXT: PEDER STRANDH, REDAKTÖR

”VIRUS” löd hennes bedömning. Glad att slippa antibiotika tvingades jag samtidigt inse det inte fanns så mycket att göra åt saken, annat än att vänta ut eländet.

Nåväl... När jag nu äntligen ids lyfta min blick från högen av pappersservetter och fokusera på den stora världen, utanför mitt fönster, så slår det mig: Jisses, sommaren är ju redan här!

Så mycket roligt har hänt på och runt redaktionen denna vår. Inledningsvis har vi haft haft glädjen att ha två praktikanter från journalistutbildningen på Södertörns högskola. Norbybördiga Tove Foucard och Cornelia Wretling från Björklinge. Lägg till dem den unge Julius Åkerman, från klass 6 på Frösåkersskolan i Östhammar. Han valde att göra sin tvådagars-prao hos mig på UMLN. Det tycker jag var lika glädjande som modigt av honom.

Och vår mångårige medarbetare – I UMLN känd som neuropsykologen – Åke Pålshammar som i maj gick och blev bekransad. Sedan dess kan han med rätta titulera sig jubeldoktor vid Uppsala universitet.

Som traditionen bjuder skriver vår nyblivne jubeldoktor även i detta nummer om våra hjärnors

osannolika förträfflighet. Hans tema för sommarläsningen är ”nostalgi”, läs mer på sidan 18.

Ett par sällsamt trevliga timmar fick jag vid mitt senaste StrandhHugg. Efter att ha lagt till vid Fyrisåns östra åkant, strax nedanför Västgötaspångens brofäste, kan vi på sidan 11 göra sällskap till hela Sveriges antikvitetsexpert Knut Knutson och hans Uppsala Auktionskammare.

Värd att notera i detta sammanhang är den underbara Knut Knutson-karikatyren på framsidan. Den är skapad av vår – alltid lika finurligt träffsäkra – medarbetare Anna Bjelvenfelt.

Ett sommarnummer av UMLN är aldrig komplett utan ett lite längre reportage eller artikel om utflyktsmål. I detta seglar vi i norrled utmed Fyrisån. Vi tar dessutom en extrasväng i nordvästlig riktning där vi följer biflödet Vendelån till sjön med samma förnamn. Trakterna som omger dessa två åar går under benämningen Åstråken... Redan på sidan 4 är det flytväst på som gäller.

Detta och mycket mer är nu serverat och väntar dig, bara ett par bläddringar bort. En trevlig läsning och skön sommar, önskar vi dig... Tills vi sedan ses i höstnumret den 20 september! ■

GRINDSTOLPEN

Alla har rätt till ett kärleksfullt avsked

Har du frågor
kring begravning
eller avsked?
Välkommen till oss.

Telefon 018-130326
www.grindstolpen.se
S:t Olofsgatan 46
753 31 Uppsala

5
FYRISÅN NORR OM UPPSALA
Följ med på en utflykt vid Åstråken.

HÄR HITTAR DU MAGASINET

Livsmedelsbutiker

Ica Luthagens Livs

Coop Ringgatan

Nelins (Börjetull)

Övriga

Riksmäklaren

Familjeläkarna

Fantastikbokhandeln

Leffes Cykel

Retrolyckan

Stabby Prästgård

Stadsbiblioteket

Öster Om Ån

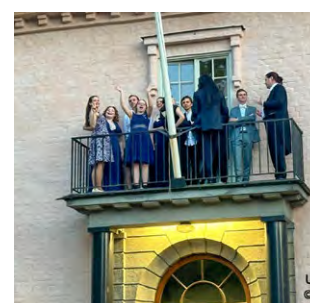
FÖLJ OSS PÅ NÄTET

umln.se

Instagram

11
**STRANDHHUGGET
HOS KNUT KNUTSON**
Den folkkäre antikännaren.

20
**SOMMARFÅREN
TILLBAKA I STABBY**
Aktiviteter för barn och vuxna.

23
PUMPHUSET
En pärla vid Fyrisån.

25
**VINNARNOVELLEN
FRÅN TIUNDASKOLAN**

26
LENAS HUNDKURS
Populärt inslag vid
Katedralsskolans parkering.

28
UTFLYKTSMÅL
Mycket att hitta på i
Fjällnora och Hammarskog

16
DINA LOKALA FÖRETAG
Upptäck företagen i ditt
närområde på Branschtorget.

18
NOSTALGI
Neuropsykologen reder
ut hur det påverkar hjärnan.

Tehörnan

Välkomna in i vår oas, hos oss hittar du det lilla extra som förgyller din vardag!

Tehörnan

Svartbäcksgatan 16A www.teshop.se

Måndag - fredag: 10 - 18 Lördag: 10 - 16 Söndag: 12 - 16

MONARK "Sofia"

3-VÄXLAR 6 995 KR (ORD. PRIS 7 995 KR)

7-VÄXLAR 8 495 KR (ORD. PRIS 9 495 KR)

Leffes Cykel

Sibyllegatan 9 • Uppsala • 018-53 60 45

Tvåhjulsmästarna

Familjeläkarna

Wallingatan

Välkommen till vårt hus
i hjärtat av Luthagen!

Vi erbjuder Uppsalaborna
vård av högsta kvalitet:

- Snabbklinik
(Starta din vård snabbt)
- Webbokning via 1177
- Läkare
- Distriktssköterska
- Sjuksköterska
- Provtagning
- Undersköterska
- Psykologer
- Fysioterapeut
- Gym

Lista dig hos Familjeläkarna
Luthagen via QR koden:

Wallingatan 10 | 018-477 60 30 | Öppettider: 7.45-17 måndag-fredag

Längs *Fyrisån* mot Åstråakens rike

För Uppsalabon som vänder blicken norrut i sommar väntar mängder av upplevelser. Därför väljer vi i detta nummer att segla uppströms Fyris- och Vendelån. Nåja, uppriktigt sagt så tar vi oss till fots, cykel och bil endes (uppländskt dialektalt ord för utmed) dessa vattenvägar.

TEXT: PEDER STRANDH
FOTO: MARIA KLEFBECK
OCH PEDER STRANDH
OM ANNAT EJ ANGES

Foto: Guillaume Baviere, Wikimedia Commons

En rullstolsanpassad grusväg i närheten av Ånge fågelsjö.

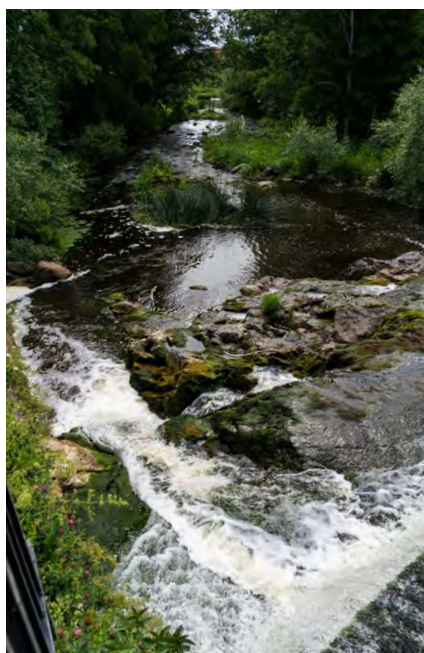
OMRÅDET KALLAS för Åstråken och skrivs i plural då det – likt en miniatyrens Mesopotamien (som ju låg mellan floderna Tigris och Eufrat) – ligger mellan och utmed de båda åarna Vendel- och Fyrisån. Enkelt uttryckt står dess sydliga port att finna där Fyrisån lämnar Uppsala tätort uppströms (norrut).

Det är rimligt att hävda att Ulva och Gamla Uppsala utgör entrén till Åstråken för oss Uppsalabor. Så på med flytvästarna så far vi på upptäcksfärd i norrled!

Det som leder oss hit är historia

Området är värt att besöka av många anledningar, och det förtjänar att återkomma till gång på annan. Det är lika spännande för historienörden som det är av intresse för naturälskaren. För att inte tala om dess lockelse på alla stadsbor som längtar ut till lugnet på landet – till sommarbetet!

Vi kan inte inleda vår färd norrut utan att först passera, och då besöka, den gemytliga lilla byn Ulva med sin kvarn. En gång i tiden ett populärt vadsställe för alla som behövde ta sig över Fyrisån.

Ulva kvarn, entrén till Åstråken.

”Vid Ulva kvarn liksom på mängder av andra ställen runt Åstråken finns spännande kaféer, krogar och gårdsbutiker.”

Storvadsbadet i Gamla Uppsala.

Här smalnade vattendraget av vilket gjorde att platsen också lämpade sig för den kvarn som sedan uppfördes i slutet av 1750-talet. I år firar den livliga Ulva hantverk och hyresförening fyrtio år och det uppmärksammar de under hela året, inte minst i sommar och i höst.

Äta och dricka bör man

Vid Ulva kvarn liksom på mängder av andra ställen runt Åstråken finns spännande kaféer, krogar och gårdsbutiker att släcka törst och hunger vid.

Fyrisån norr om Uppsala är lika spännande för historienörden som för naturälskaren.

Foto: Jan Norrman, Riksantikvarieämbetet

”Här har människor levt och frodats sedan Vendeltiden.”

Bra att känna till för den som inte fick med sig matsäcken. I flera av de lite större orterna finns dessutom ofta matbutiker där varje besökare, högst välkommet, kan bidra till det på platsen lokala näringslivet genom att öppna plånboken (låter mycket coolare att säga än att nämna de mer moderna betalmetoder som finns).

”Strax norr om Gamla Uppsala ligger Valsgärde gravfält. På platsen har man funnit gravar från århundradena kring Kristi födelse.”

Nästan allt är historia

Om vi fortsätter vår imaginära båtresa, mot strömmen, så hamnar vi efter några ”flod”krökar vid den fina badplatsen i Storvad. Härifrån är det bara några hundra meter till Gamla Uppsala, en plats som knappast behöver någon vidare presentation. Med sin 1100-talskyrka och de karaktäristiska gravhögarna från sent 500-tal (cirka) har platsen sedan länge betraktats som en av landets historiskt viktigaste.

De gemensamma beröringsytorna för området som omfattas av benämningen Åstråken är många. Historiskt gäller som sagt att här har människor levt och frodats sedan Vendeltiden (ca. år 550-800). Strax norr om Gamla Uppsala ligger Valsgärde gravfält. På platsen har man funnit gravar från århundradena kring Kristi födelse. Men det som binder samman Valsgärde med Vendel, är de 15 båtgravar man har funnit här. De härrör från Vendeltiden precis som de fjorton båtgravar man kan besöka strax intill Vendels kyrkogård i Norduppland. Enormt spännande utflyktsmål för den som är intresserad av historia från tidig vikingatid och framåt.

Åstråken bjuder naturligtvis på ännu mer i historieväg. Men för att inte denna vår utflykt ska upplevas som en renodlad historiektion ska vi nu blicka mot andra värden i detta åarnas rike. ►

INREDNINGAR

Vi önskar alla en trevlig sommar!

Det går utmärkt att boka tider under hela sommaren, mejla eller ring:
info@zooninredningar.se — Tel. 0709-743647

Följ gärna Zooninredningar på instagram!

Vår butik på Hildur Ottelinsgtan 9 öppnar åter tisdagen den 27 augusti, 15-20.

Besök traktormuseet i Viksta – ett av landets största med 150 traktorer!

Öppet: lördag, söndag mellan kl 11-16, juli, aug. och sept. eller efter behov. Inträde 50:-
Här finns mycket, mycket mer än bara traktorer att titta på, över 3.000 m².

www.vikstatraktor.se Telefon 070-234 07 45

+ 5 nya unika
Ford-traktorer!

Veterantraktordag
lörd. 29 juni. fr. kl. 10
korv, kaffe, glass mm

Följ oss på

Ulva Kvarn Uppsalas smultornställe!

Upplev levande hantverk i den vackra naturen
vid Fyrisån! Glashytta, urmakeri, silversmedja,
ateljé, antikt, café och **nyöppnad restaurang!**

Historiska familjedagar 17e - 18e aug.
Ulva Marknad 7e - 8e sept.

Välkommen!

www.ulvakvarn.com

**Björklinge
hembygdsförening**

Söndagsöppet i museet, kl. 12 – 15,
30 juni och 28 juli

Björklingedagen med aktiviteter och
verksamheter från bygden,
11:30 – 15:00, 25 augusti

Läs mer på vår hemsida
www.hembygd.se/bjorklinge
eller kontakta oss via mail
bjorklingehembygdsforening@gmail.com

Örbyhus slott.

Foto: Wikimedia commons.

Kulturellt landskap

Egentligen är det som att beskriva de olika trådarna på en varp då historiens vingslag blandas med kulturens. Men att – på riktigt – uppleva Åstråken låter sig inte göras utan att det kan bli ett och annat besök i kyrkor, slotts- och bruksmiljöer. Strax norr om Vattholma ligger Salsta slott som uppfördes i barockstil på 1670-talet. Om man viker av från Fyrisån, in på förgreningen som leder i nordvästlig riktning, så far man på Vendelån. Längst i norr mynnar vattendraget ut i Vendelsjön, vid vars strand det 1577 serverades en skapligt dålig ärtsoppa. Ja, rätten var så illa tillredd att Sveriges då avsatte kung, Erik XIV, strök med på kuppen.

Platsen var, och är, naturligtvis Örbyhus slott. Än i dag vallfärdar folk med aptit på vackra omgivningar, historia och kultur hit.

Österbybruks anrika vallonbruk, som ligger längre österut, marknadsför sig tillsammans med de två slotten som en del av den historiska triangeln.

Viksta traktormuseum.

Foto: Matteth, Wikimedia commons.

För den motorintresserade bör Viksta traktormuseum absolut nämnas! Här kan besökaren röra sig bland ungefär 140 olika traktorer, den äldsta från 1916. När vi ändå är inne på museala sevärdheter vill vi slå ett slag för Vendeltidsmuseet invid Vendels kyrka. Här om någonstans får man känna på historiens vingslag, högst påtagligt. Längre söderut visar ett av Upplands största

Åstråakens kossor bryr sig föga om Upptågets tidtabell.

Tensta kyrka.

Foto: Ulf Klingström, Wikimedia.

sockenmuséer – Björklinge hembygds-museum – besökaren exempel på olika verktyg, seder och bruk.

För den som är intresserad av kyrkor och allt dessa har att erbjuda finns en mängd sådana att besöka runt Åstråken. Till exempel Ärentuna kyrka, som med sitt Mariaskåp från 1470-talet kan beskådas knappt fem kilometer norr om Gamla Uppsala.

Längre norrut väntar Tensta kyrka som sannolikt är mest känd för sina Birgittamålningar. Dessa utfördes 1437 av namnkunnige Johannes Rosenrod, eller som han oftast titulerades "Mäster Johannes". Utöver att vara rum för tillbedjan är våra kyrkor också ofta kulturbärare. Dessutom, en riktigt varm sommardag finns det ingen luftkonditionering i världen som slår de gamla kyrkobyggnaderna när det kommer till att bjuda på svalka. Självklart gäller att visa tillbörlig respekt och hänsyn när man besöker dessa. ►

"En riktigt varm sommardag finns det ingen luftkonditionering i världen som slår de gamla kyrkobyggnaderna."

Mats Wilhelm.

Djur och natur då?

Ja, det kommer du att få uppleva rikligt, var än du styr kosan i Åstråkens rike. UMLN kom en majdag till den lilla men (av fjäderfän) välbesökta Ånge fågelsjö tillsammans med naturfotografen Mats Wilhelm. Han är biolog i grunden och har under många år arbetat som naturvärdesinventerare. Intresset för fotografering tog fart när han i 20-årsåldern alltmer hängav sig åt fågelskådning. Från sitt galleri på Pomonavägen 9B i Storråta har han nära till vårt möte ute på den välordnade parkeringsplatsen i Ekeby-Ånge.

Från bakluckan på sin stora Jeep plockar Mats Wilhelm fram kameror, ett stativ till dessa samt den oumbärliga kikaren. Hans naturbilder kan knappast ha undgått någon så det är en kunnig ciceron som tar oss med ut i Åstråkens landskap. Från parkeringsplatsen följer vi grusvägen som lutar lätt uppför – och ut i grönskan. Vi rundar en kulle innan ännu några fält och skogsdungar presenterar sig för oss.

”Just på den här platsen är Fyrisån så smal att den knappt kan vara farbar med kanot.”

Underhållna besöksvägar

En bit bortanför flyter den stillsamma Fyrisån fram, just på den här platsen är den så smal att den knappt kan vara farbar med kanot. Men alla som känner en å vet att det är så den är till sin själ; smal och vid om vartannat.

– Den här marken ägdes av Alf Lundin som var lantbrukare och bodde granne med Ånge fågelsjö. Han var mån om att så många som möjligt skulle kunna få del av platsen och dess många naturvärden, berättar Mats Wilhelm samtidigt som teleobjektivet slår mot ryggen i takt med hans steg.

Här är vägen hård med packat grus för att öka tillgängligheten även för rullstolsburna. Mats berättar att Alf själv nyttjade elrullstol och då ofta tog turer utmed vägen. Alf Lundin avled 2021 men hade vid det laget etablerat ett nära och fint samarbete med bland annat Upplandsstiftelsen. Den senare är det som nu underhåller besöksvägarna och utsiktsplatserna vid Ånge fågelsjö. ■

En folkkär *Knut*

Det finns nog inte en svensk som inte känner till den där energiske experten från SVT:s program Antikrundan. Med sin sjungande småländska och flitiga läggning har han med åren kommit att inmuta en del av de svenska hushållens hjärtan. Han sitter lika säkert i väggarna hemma hos de flesta som den där gamla bonaden som gått i arv inom släkten sedan 1800-talet. Kort sagt – Knut Knutson sitter säkert i den svenska folksjälen.

TEXT OCH FOTO: PEDER STRANDH

Knut tillsammans med hustrun, tillika kollegan, Charlotte Widenfelt vid ett Carl Malmsten-skåp.

För den som händelsevis besökte museet "Kulturen" (Kulturhistoriska museet i södra Sverige) i Lund på 1970-talet har hans energiska sätt och klingande småländska nu varit välbekant i ett halvt sekel. Men för de flesta andra blev han ett hushållsnamn i och med att han var med och startade SVT:s programserie Antikrundan 1986. Idag bor han i Uppsala och verkar i hemstaden såväl som i huvudstaden.

Inför StrandhHugget

Knut Knutson var – tack och lov – lätt att få tag på via telefon, kunde jag först konstatera. När det kom till att få till det fysiska mötet blev det en något skumpigare färd. Mycket på grund av att hans företag Uppsala Auktionskammarers filial i Stockholm ständigt tycktes kräva hans närvaro.

Men så en dag ringde han mig och sade, "hörru du Peder, nu har jag möjlighet att ses om en timme" ... Givetvis nappade jag på inbjudan. Dagens StrandhHugg tar oss således till Uppsala Auktionskammarers nya lokaler på Östra Ågatan 39, mitt i city och granne med Västgötaspången.

Ett studsande energiknippe

Knut Lennart Knutson föddes i Sandsbro utanför Växjö 1953 och växte upp i en familj där fadern drev samhällets lanthandel i form av en Ica-butik.

– Vi, mina syskon och jag, var väldigt lyckligt lottade då vi fick växa upp omgivna av många vuxna släktingar, berättar han när han ska slå sig ned i en av de eleganta stolarna i auktionskammarens mötesrum.

Vacker byst som blickar ut från Uppsala Auktionskammare.

Han är iklädd en klanderfri grå kostym. Under kavajslagen anas en elegant skjorta samt slips och hankie (näsduk att ha i bröstfickan på kavajen, red.) i samma mönster. Andhämtning är en aning häftig efter att han har stressat till Uppsala från huvudstaden. Han har precis satt på en kanna kaffe till oss när han slutligen finner sig till rätta i en av stolarna runt det ovala bordet.

När han beskriver sin barndom låter det enkom idylliskt, som att solen alltid sken från en klarblå himmel över barndomens konstant gröna trakt. Då hans åldersmässigt närmaste bror Birger var sex år yngre fick Lennart (jo, det var Knuts tilltalsnamn fram till 1976 då han ändrade det till sitt nuvarande) söka sina kamrater bland grannskapets barn – Och de var många!

– Vi var ett gäng pojkar som sprang runt i den omgivande naturen och roade oss, erinrar sig Knut som nu sänker axlarna och landar lite mer avslappnat i stolen. Med tiden blev vi, med hjälp av olika blomhäften och -böcker, alla riktigt duktiga på att identifiera olika växter.

Detta har resulterat i att han idag är utomordentlig trygg i exempelvis svampskogen.

– Jag behöver ingen bok som berättar för mig vilka svampar som är ätbara. Allt det där lärde jag mig i min barn- och ungdom, säger han självsäkert.

Affären var naturligtvis en central plats i familjen Knutsons liv. Därifrån har Knut många minnen.

– Bland annat var det ju Gunhammars bageris vetebullar, säger han samtidigt som han ler med hela ansiktet och myser ner sig, än djupare, i stolen.

Och fortfarande sitter kostymen klanderfritt. Hur gör karln, tänker jag för mig själv?

– Mm, jag kan fortfarande känna doften av Gunhammars släta vetebullar! Vi sålde dem i affären och de var otroligt uppskattade av alla. På somrarna var det

ju ett stort tryck från alla sommargäster, minns han. Då var det många kunder som kom med båt på Helgasjön.

En korv värd sin egen mellanrubrik

Det går inte att sitta ner med en tvättäkt smålänning som Knut Knutson och inte komma in på lokala delikatesser som till exempel isterband.

– Eeks i Värends Nöbbele hade den bästa isterbanden, kommer det nästan reflexmässigt från en nu nästan halvliggande Knut Knutson. Den var otroligt god!

Även om han sedan radar upp ett antal

andra småländska charkuterier kan vi enas om att isterbanden från ett i Uppsala beläget köttföretag absolut har sina kvaliteter. Men, småländsk isterband är ändå något särskilt.

Doktor Knutson, I presume?

Som liten drömde Knut Knutson om att bli läkare, något han tror kan förklara att han som barn gillade att dissikera olika växter och smärkryp. Han ville helt enkelt se hur det såg ut på insidan. ►

”Som pojk hade jag det nästan oförsämrat lätt för mig. Så pass lätt att jag fick börja skolan ett år innan mina jämnåriga.”

"Jag gick ut med så jäkla dåliga betyg från Katedralskolan. Men mina föräldrar var som alltid fortsatt stöttande"

Muséet Kulturen i Lund.
Foto: Fredrik Tersmeden, Wikimedia

Lite som en sentida, småländsk version av Leonardo da Vinci. Han har så länge han kan minnas roats av naturen och hur den är funtad.

– Som pojk hade jag det nästan oförskämt lätt för mig. Så pass lätt att jag fick börja skolan ett år innan mina jämnåriga.

Han har en utpräglad tävlingsinstinkt, herr Knutson. Det märks genom att skärpan i rösten tilltar när han pratar om sådant som engagerar honom. Han medger utan omsvep att denna tävlingsinstinkt var en stark drivkraft hos honom då och att den beslutsamma målmedvetenheten alltså genomsvårar hans liv.

– Jag var ett rätt energiskt barn – och pratglad, säger han och skrattar.

Inget av dessa påståenden kan förvåna den som möter honom idag, taktarna tycks alltså sitta i. När han som liten knodd skulle börja i skolan fick han göra det ett år tidigare efter att ha testats av en lärare i hemmet. Det innebar att han och bäste kompisen Kent fick bli (fnittriga) bänkgrannar i klassrummet. Något läraren snart insåg var ett misstag varpå de båda gossarna separerades.

– Som "straff" fick vi bli bänkgrannar

med varsin flicka, minns Knut. Och jag har senare funderat på varför de två stackars flickorna skulle straffas för mitt och Kents beteende. Men det var ju en helt annan tid, förstås.

Ju längre intervjun pågår, desto längre ner på stolen sjunker Knut Knutson. Ändå konstaterar jag att kostymen tycks sitta som gjuten på honom. Inte en skrynkla ger sig till känna. Från barndomens Småland tar hans berättelse med oss vidare till juridikstudierna i Lund.

Det blev inga läkarstudier då gymnasieutbildningen på Katedralskolan i Växjö visade sig vara långt mer utmanande än han hade kunnat föreställa sig.

– Jag gick ut med så jäkla dåliga betyg från Katedralskolan, säger Knut. Men mina föräldrar var som alltid fortsatt stöttande. Min bror och jag brukar tala om hur otroligt mycket de har betytt för oss.

Parallellgatan blev rätt väg

På den tiden var det låga intagningskrav till juridikutbildningen i Lund, erinrar sig Knut. Därför fick det istället bli studier i lag och rätt för den unge smålänningen, och han betade av den ena kursen efter den andra och tänkte nog

att "livet är på rätt väg". Men så en dag, när han styrde sina steg in på en annan gata än den vanliga, fick han syn på en skylt som skulle komma att helt ändra riktningen på hans yrkesval.

– Där hade de satt upp en skylt på museet Kulturens personalingång, minns Knut. De sökte guider... Så där gick jag in och anmälde mitt intresse.

Förbluffad är det enda ord som här kan sammanfatta den störtflod av öppna frågor som undslipper honom när han tänker på varför han tog parallellgatan just den dagen? Förbluffad med starka drag av tacksamhet.

– Hade jag inte gått in där hade jag aldrig träffat min fru, Charlotte. Efter fyrtiotre år är vi fortfarande tillsammans och inte ovänner. Och idag har vi barn och barnbarn... Det fanns någon mening med att jag skulle nappa på den där skylten. Det är makalöst!

Inledningsvis ledde skylten till en guidetjänst på museet Kulturen.

Studier i etnologi och konsthantverk följde med den nya kursen, något Knuts far till en början var en aning missnöjd med. "Det kan väl möjligtvis fungera som hobby" var hans farhåga. Men med åren kom fadern att uppskatta sonens yrkesmässiga vägval precis lika mycket som alla vi andra antik-intresserade svenskar.

Vurm för modern design

Knut blev tidigt särskilt intresserad av svensk modern design. Han beskriver att han tillsammans med de två vännerna Jörgen Martinson, expert på möbler och konsthantverk, och konstvetaren Jan Bäckman blev "fruktansvärt intresserad" av Svensk modern design vilket var precis vad den stora "Stockholmsutställningen" på Djurgården hade handlat om år 1930. Den visade "en nationell utställning över arkitektur, formgivning och konsthantverk", kan man läsa på bland annat Wikipedia.

Femtio år senare gick Knut Knutson in till sin chef på Kulturen, Eva Norden-son (sedermera också Skansenchef), med en uttalad önskan: Att få bygga en utställning till minne av Stockholmsutställningen. Han skruvar sig som för att ta sats:

– Du vet, 1980 visste absolut ingen något om vare sig Stockholmsutställningen eller Parisutställningen. Ingen visste något om Svenska grand prix-utmärkelsen eller Axel Einar Hjorth (svensk möbelarkitekt, red) eller någonting!

Han höjer rösten när han frustrerat redogör för den okunskap han menar rådde, i de breda folklagen, om svensk modern design 1980.

"1980 visste absolut ingen något om vare sig Stockholmsutställningen eller Parisutställningen. Ingen visste något om Svenska grand prix-utmärkelsen eller Axel Einar Hjorth."

– Och min chef, Eva Nordenson, hon sade ja ... Kan du tänka dig?!

Ungefär här i berättelsen, precis efter den lyckade stockholmsutställningen 1980, knackar nutiden på dörren. Knuts expertis efterfrågas ute i auktionskammarens entréhall. Via anställning på Bukowskis och sedan Sveriges Televisions omåttligt populära program Antikrundan kom Smälningen och lundensaren Knut Knutson att 1996 ta över rodret på en av Sveriges äldsta auktionskammare, grundat år 1731. Utöver redan nämnda kontor i Uppsala och Stockholm har Uppsala Auktionskammare idag även lokaler och personal i Göteborg och Malmö.

Passusar

Knut Knutson spelade som ung fotboll i VNIF (Växjö norra IF) och var – enligt egen utsago – riktigt duktig. "Jag var liten med rasande snabb".

Från backspegelns perspektiv tål ungdomens bordtenniskarriär också att nämnas. 2006 valdes Knut till årets hedersuppläning och idag bor han tillsammans med hustrun Charlotte Widenfelt och katten i villa i Kåbo.

Knutsons "Lindströmare"

Finns där även en kocken Knutson?

– Jag kan några rätter och är mycket bra på svamsptuvningar! Mina barn älskar min köttfärssås och mina köttbullar, inleder Knut.

Sedan tänker han efter en stund innan han drar sig till minnes en rätt som brukar "imponera på folk". Den lärde han sig av en fru Lindström i samband med ett affärsbesök på hennes gård i Södermanland.

Recept - kokkonst à la Knutson

– Man förkokar potatis och morötter lite grann. Därefter skär man potatisen (lite som Hasselbackspotatis) och lägger den mitt på en bädd av aluminiumfolie, följd av en fryst laxbit och sedan de skivade morötterna ovanpå.

Kostymen sitter där den skall men vid det här laget är Knutsons blick i högsta grad drömmande när han fortsätter:

– Runt om potatisen/-arna och laxen lägger du sedan skivad purjolök, hela vägen runt. Därefter pepprar och saltar du för att sedan avrunda med en stor klick smör högst upp. Avslutningsvis virar du in allt med aluminiumfolien.

Därefter gäller "skjuts in i ugnen", där man bakar delikatessen i cirka tjugo minuter på ungefär 200 grader.

– Oh jäklar vad gott det är! Alla brukar utbrista "ohh så duktig du är i köket, Knut" ... Och det är lätt att laga till!

Här lämnar vi Knut Knutson och Uppsalas anrika Auktionskammare för denna gång. Ett härligt Strandhugg blev det minsann, som lämnar efter sig en smarrig smak av ugnskokt potatis, lax och smör i smakminnet. ■

Här hittar du dina lokala företag i Uppsala och Luthagen. Vill ditt företag synas här på branschtorget? Kontakta redaktionen på: redaktion@luthagsnytt.se eller 0704-79 59 13

LIVSMEDEL

NELINS FRUKT & GRÖNT
Börjegatan 10 i Librobäck
Tel. 018-533 444
Öppet vard. 8-21, lö. 9-19, sö. 10-19

Ringgatan 31
Öppet alla dagar 7-23
Tel. 010- 7412590

KONST

Zeitgeist.

Konstgalleri i Uppsala där människor möts för att sälja, köpa och samla på konstverk.
Saluhallen, S:t Eriks torg 8
"www.galleriz.se"

ÖSTER OMÅN

Konshantverk & Formgivning
Svartbäcksgatan 18
018-71 15 45 osteroman.com

KROPP & HÄLSA

WALLINGATAN 1
TANDVÅRD • ESTETIK
018 - 444 33 55
www.wallingatan1.se

Swisha en gåva till nummer: 90 20 900

BYGG

Luthagens Bygg

Specialicerad på köks- och badrumsrenoveringar
0708-48 9230 | luthagensbygg.se

CAFÉ, RESTAURANG

Allt från högreburgare och fish 'n' chips till pizza och vegokebab.
Alltid generösa öppettider!
S:t Johannesgatan 29
018-53 88 41

FACKHANDEL

Hildur Ottelinsgatan 9
Öppet tisdagar 15-20
Tel. 0709- 74 36 47

Sibyllegatan 9
Tel. 018-53 60 45

Tehörnan

Måndag - fredag: 10-18
Lördag: 10 -16 Söndag: 12-16
Svartbäcksgatan 16A
Tel. 018-10 80 25 | www.teshop.se

Josefssons Lanthandel

Torsdag-fredag 11-18
Lördag 11-16
Geijersgatan 15
Tel. 070-698 93 28

ÖVRIGT

Levins & Serenander
UPPSALA BEGRAVNINGSBYRÅ

Bergagatan 2
(hörnet kyrkogården)
Tel. 018-50 11 50
www.upsalabegravning.se

STABBY PRÄSTGÅRD
Tre välutrustade lokaler
för fest, konferens m.m.
Stabby backe 1
Tel: 0708- 54 06 41
www.stabbygarden.se

Riks
MÄKLAREN
MÄKLAREN GENOM LIVET!

RIKSMÄKLAREN I UPPSALA
Mäklaren genom livet

Skolgatan 33 B
Öppet: Mån-fre kl. 09-17
018-13 98 50
www.riksmaklaren.se/upsala

GRINDSTOLPEN AB

Begravningsbyrå
Tel. 018-13 03 26
S:t Olofsgatan 46 grindstolpen.se

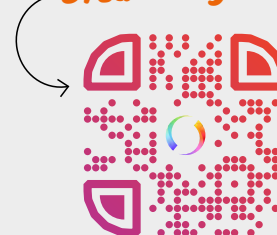
ÖSTER OM ÅN
KONSTHANTVERK · FORMGIVNING
SVARTBÄCKSG. 18 · UPPSALA · TEL 018-71 15 45 · WWW.OSTEROMAN.COM

Följ oss på Intagram
@luthagsnytt

Hur kan Uppsalamagasinet Luthagsnytt vara ett gratismagasin? Bland annat tack vare våra annonsörer, tack till er läsare!

Stöd UMLN genom att bidra till Swish: 1235680160 eller Plusgironummer 409696-2.
Tack för ditt bidrag!

Stöd oss gärna

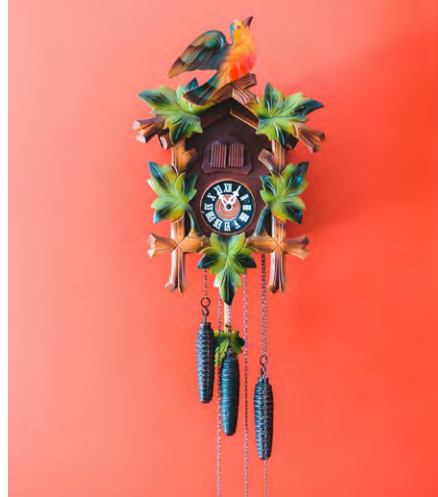

Foto: Unsplash

Kan man bli nostalgisk av att tänka på glass och godis som försvunnit från marknaden? Ja, visst kan man det! Många saker kan väcka denna komplexa känsla till liv, och hjärnforskarna har i alla fall börjat kartlägga vilka delar som i första hand deltar i skapandet och upplevandet av nostalgi.

Nostalgi på hjärnan

SIGNERAT: ÅKE PÅLSHAMMAR, NEUROPSYKOLOG

LUKTER, SMAKER, BILDER OCH MELODIER – mycket kan locka fram det förflutna inom en och få det att finnas tillsammans med nuet ett litet tag.

Men nostalgiresan startar även av att se föremål som kan vara både viktiga och hälsosamma. Forskning på äldreboenden visar att det räcker med att den äldre får med sig någon betydelsefull sak till det nya boendet för att måendet ska förbättras.

Det kan vara den gamla klockan som alltid suttit i vardagsrummet, eller en speciell tavla. Då är inte allt nytt i rummet då det finns med något från det tidigare livet man levde. Det lugnar faktiskt nervsystemet och sänker stressnivån. Den gamla klockan blir här en hjälp att få de olika perioderna i livet att hänga ihop. Så att vi inser att livet inte bara består av en massa enskilda öar utan att öarna faktiskt hänger ihop och bildar ett liv och en mening.

Rent biologiskt finns gott om luckor i vårt kunnande om nostalgiupplevelser. Men redan nu förstår vi att för att uppleva nostalgi behövs samordning av många delar av hjärnan. Framför allt sådana som kan kopplas till självreflektion, självbiografiskt minne, känsloreglering och belöning.

”Forskning på äldreboenden visar att det räcker med att den äldre får med sig någon betydelsefull sak till det nya boendet för att måendet ska förbättras.”

Det är känt att nostalgi även kan motverka smärta och stress. Det är därför en bra sak att med hjälp av till exempel fotografier, melodier, maträtter med lukt och smak, och allehanda gamla saker försöka framkalla denna känsla med en väckning av miljontals hjärnceller i olika nervnätverk. Förutom att söka

i minnesområden i hjärnbarken – till exempel synminnen i nackloberna, känselrelaterade minnen i hjässloberna, lukt- och smak- samt hörselminnesområden i framför allt tinningloberna, så väljer och samordnar superviktiga hippocampus minnesfragment från olika platser. På så sätt kan fullödiga minnen skapas.

För att hitta rätt plats i primära hjärnbarksområden, eller mer närliggande så kallade associationsområden, behövs även talamus; hjärnans egen knutpunkt. Detta så att sinnesintrycken inte kommer fel. Dessutom spelar delar av pannloberna (”hjärnans dirigent”) – en för känsloregleringen viktig modulerande roll.

Ovärderliga är givetvis även ”kärnor” i hjärnans belöningsområden (exempelvis ventrala striatum och nukleuskärnan). Med sin rika tillgång på dopamin förmedlar dessa celler en lustfylld ton till det nostalgiska upplevandet. En liten hägring som kan bli till en stor fågning. ■

”Man får se platser runtom i staden som man annars inte hade upptäckt.”

– Det är ett roligt sätt att upptäcka Uppsala på. Man får se platser runtom i staden som man annars inte hade upptäckt, säger Clara Peuckert.

Hon är en av dem som sedan flera år tillbaka längtar till varje ny säsong då kartan släpps och man kan bege sig ut och leta. Den fysiska kartan delas ut i många av Uppsalabornas brevlådor. Den går även att få tag på hos några av sponsorerna som till exempel Alewalds, Friskis och Svettis, Ekonomikum (Uppsala universitet) och Fyrishov.

Det går också att ladda hem appen hitta ut till sin mobil och registrera de checkpoints man hittat i den. När man registrerar en checkpoint i appen, eller via hemsidan hitta ut.se, har man möjlighet att delta i en utlottning med fina priser i vinstpotten. Dragning av vinnare sker varje månad under hela perioden samt vid ett i skrivande stund ospecificerat antal extratillfällen. ■

Kom ut med **Hitta ut**

”Hitta ut” finns runtom i Sverige och har funnits i Uppsala sedan 2010. Det är en friskvårdssatsning för allmänheten som drivs ideellt av lokala orienteringsklubbar. I Uppsala drivs hitta ut av orienteringsklubben OK Linné. Mellan den 29 april och 31 oktober har Uppsalaborna möjlighet att med hjälp av fysisk karta eller mobilappen *hitta ut* leta checkpoints i staden.

TEXT OCH FOTO: TOVE FOUCARD

Familjeläkarna
LUTHAGEN

Välkommen in till oss!

Lista dig på 1177 eller i receptionen

Träffa oss i din mobil på appen:
Familjeläkarna Online
Du loggar smidigt in med
Mobilt BankID

Hällbygatan 31 B
752 21 Uppsala
Tel. 018-511 511
famlak.se/luthagen

 Familjeläkarna Luthagen

FÖLJ FÅREN PÅ NÄTET

På Instagram och Youtube finns vi under namnet nomadicshepherdess och på Facebook under namnet Anderssons får och viltvård. Läs om våra aktiviteter på viltvardaren.com.

”Vi kommer även ha en del aktiviteter för barn och vuxna tillsammans med fåren.”

Sommargästerna är tillbaka

Nu är det sommar igen och betessäsongen är i gång. Det innebär att de flesta av mina får återigen går i Stabby där de jobbar som naturvårdare och ökar den biologiska mångfalden.

TEXT: MARTINA ANDERSSON, FÅRAHERDE FOTO: PEDER STRANDH

I HAGARNA VÄXER det många sorters blommor och träd. Ringduvan, pilfinken, gråsparven, kråkan och många andra fågelarter boar och föder upp sina fågelungar i och runt om dessa hagar. Kanske ligger äggen och ungarna i ull som kommer från fåren, där inne i sina bon? Haren har sina ungar i det höga gräset och fasanhönan lägger sina ägg på marken. Båda är de tvungna att riskera att rävhonan tar äggen eller harungarna där de ligger.

Alla lever de tillsammans i hagarna som fåren hjälper till att hålla öppna. Tillsammans ökar de den biologiska mångfalden, från minsta insekt som lever av blommorna, gräset och fårens pluttar till däggdjuren som äter av gräset och bladen. Det är fantastiskt att oaser

som denna i Stabby finns i Uppsala, den stad jag själv växte upp i. En oas där jag har tillbringat många många timmar under min skoltid och med mina hundar (givetvis kopplade och aldrig i fårhagarna). Som viltvårdare och naturvårdare i Uppsala kommun blev det mer av den varan. Som när vi matade fåglarna på vintrarna och tyvärr tvingades att hämta upp, av hundar skadat, vilt samt kollade stängslan och fåren på sommaren. Så det glädjer mig att det nu är just mina får som håller markerna öppna i hagarna i Stabby.

Lite bu – Men allra mest bä

Våren och lamningarna har varit tuff i år. Det blev många fellägen (där lammen inte kommer i rätt position och kan

fastna i födelsekanalen). Dessutom har flera av tackorna haft problem med hälsan. Men nu börjar det ordna upp sig och de mår bra allihopa. I skrivande stund gäller att några tackor får stanna hemma några veckor till för observation och extra utfodring.

Kanske åker några av fåren i Stabby i väg, under kortare perioder, för uppdrag så som att beta ner invasiva växter, beta av små ytor ... Ett fint alternativ till maskiner

som bullrar och släpper ut avgaser. Får låter onekligen gulligare, enligt mig i alla fall, än maskiner. På dessa uppdrag (från Stabby) är jag tillsammans med fåren när de dagtid spenderar dagarna på andra platser för att sedan, till kvällen, återvända till sin hemmahage i Stabby.

Inkluderande aktiviteter i hagarna

Vi kommer även ha en del aktiviteter för barn och vuxna tillsammans med fåren. Där lär vi känna flocken och det övriga djurlivet i markerna. Vi provar på att klippa ett får och kardar sedan ullen. Mer om aktiviteterna hittar ni på vår hemsida www.viltvardaren.com.

Nu tackar Fåraherden för ordet och hoppas att vi ses i sommar i fårhagen. Ta det lugnt bland fåren och visa hänsyn gentemot dem. De är värdefulla för sin fåraherde – På många sätt! ■

Tjugoettans bild
Husby backar längs med
Åstråken norr om Uppsala.

FOTO: MATS WILHELM

Kollegorna Pernilla och Annica är på lunchrast på Restaurang Segerstedt när UMLN träffar dem.

Vilket är ditt favoritställe i Uppsala sommartid, och vad gör du en regnig sommardag?

PERNILLA BJÖRK

– Favoritplatsen för mig är Botaniska trädgården. Jag älskar att följa hur växterna växer och förändras. Kaféet bredvid är också väldigt mysigt. Carolina Rediviva är en annan favoritplats där man kan vara både när det regnar och är varmt. När det regnar tycker jag att det kan vara skönt att vara inomhus. Men det är också mysigt att sitta vid ån då.

ANNICA ALVÉN

– Min favoritplats är också Botaniska trädgården, specifikt vid det stora Linnéanum i parken. När det är varmt känns det verkligen som ett grekiskt tempel. En regnig dag gillar jag att vara i växthuset, även det i Botaniska trädgården.

LAVEN FATHI GARCIA

– Det är svårt att välja vilken min favoritplats i Uppsala är, det finns så många. Men jag gillar Segerstedts uteservering. En annan stor favorit är Hammarskog.

– Jag älskar regn men var jag hänger beror lite på mitt humör. Ibland sitter jag inne och läser och tittar på serier. Om jag är ute brukar jag låta mitt hår hänga för att jag får så fina lockar i regnet. Bada i regn är också en favorit.

Astrid Billing Samuelsson och Hanna Larsson.

Pumphuset

- en pärla vid Fyrisån

Längs med Fyrisån ligger Uppsalas första vattenverk, Pumphuset, som var i bruk mellan 1875-1968. Då försåg det Uppsalaborna med rent vatten. Idag är huset ett museum som drivs av Uppsala vatten.

TEXT OCH FOTO: TOVE FOUCARD

DET ÄR DEN FÖRSTA söndagen i maj när jag följer Fyrisån och närmar mig den vackra byggnaden.

Museet är öppet för allmänheten på söndagar. Under vardagar tar man emot förskolor, skolklasser och andra grupper på guidade turer. På museet jobbar i dagsläget fyra fast anställda. Sara Wallén Lannergren är en av dem, hon är miljöpedagog och har jobbat här sedan 2018.

– Pumphuset är en gömd pärla längs med Fyrisån. Det är många som går förbi, men inte lika många känner till att det idag är ett museum. Som besökare får man lära sig om hållbarhet via en interaktiv utställning som funnits i huset sedan 2017, berättar Sara.

I sommar kommer dörren stå öppen för allmänheten. Öppettiderna är då tisdagar, torsdagar och söndagar klockan 12 – 16. Då kommer det även vara möjligt att boka in sig på guidade turer via hemsidan eller genom att ringa till museet. Under hösten, vintern och våren har museet öppet på söndagar 12 – 16 för allmänheten. Utställningen är gratis och går att ta del av på svenska, engelska och arabiska.

100 besökare per dag

– Högsäsongen för Pumphuset är på sommaren, berättar Sara Wallén Lannergren. Det är perfekt att gå in i museet efter en promenad i Stadsträdgården.

”Som besökare får man lära sig om hållbarhet via en interaktiv utställning.”

Under våra öppettider på somrarna brukar det komma uppemot 100 besökare per dag. Utställningen går att ta till sig på tio minuter, men för den som är intresserad att veta mer kan man stanna i fler timmar.

Astrid Billing Samuelsson (till vänster) och Hanna Larsson (till höger) jobbar extra i Pumphuset på söndagar under terminerna. De hälsar UMLN och de andra besökarna varmt välkomna denna söndag. Astrid som på vardagarna pluggar konstvetenskap berättar att det är en väldigt fin och mysig miljö att jobba i – det perfekta extrajobbet som student.

Förra året tog museet emot fjortontusen besökare på evenemang och guidade turer. På valborg stod det öppet för allmänheten och tog emot 1400 intresserade. Som besökare får man lära sig om vattnets historia men även om sopsortering och andra hållbarhetsfrågor. Utställningen varvar dagens teknologi med historiska föremål i en kreativ miljö som passar alla åldrar. ■

GEIJERSGATAN 23

SOMMAREN ÄR BÄST I LUTHAGEN

VÄLKOMMEN TILL LUTHAGENS MEST
LOKALA GLASSCAFÉ

EKOLOGISK KVALITETSGLASS FRÅN
SÄNKDALEN

LOKALT KAFFE & KOMBUCHA

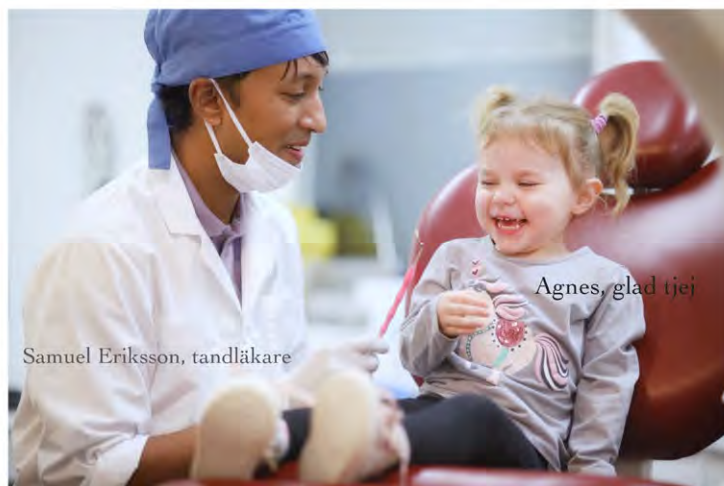
OCH MYCKET MER

ÖPPET 12-18

DE FLESTA DAGAR FRÅN MITTEN AV
JUNI

LOKAL

Samuel Eriksson, tandläkare

Agnes, glad tjej

WALLINGATAN 1

Din tandläkare i Luthagen

Snäll och trevlig
tandvård för dig och
din familj ❤️

018-444 33 55

wallingatan1.se

Nelins

Livsmedelsbutiken för hela familjen • Börjegatan 70

LIVSMEDELSBUTIKEN I LIBROBÄCK/ BÖRJETULL

Frukt & Grönt - Alltid till lägsta dagspris!

Mån-Fre	7 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰
Lördag	9 ⁰⁰ - 19 ⁰⁰
Söndag	10 ⁰⁰ - 19 ⁰⁰

Delidisen: mån-fre 8-19
lör 9-17, sön stängt.

Tel. 53 34 44 www.nelins.se

Växthuset har personal på plats för betjäning: Mån -fre 9-18, lör-sön, helgdag 10-17

Upptäck vårt

VÄXTHUS

Vi erbjuder utöver krukväxter
även snittblommor, buketter,
krukor, presentartiklar och pro-
dukter för trädgård och balkong.

Vill du ha design för balkong,
trädgård kan vi hjälpa till
med bl.a. abonnemang för en
härlig utemiljö - Året om!

Facebook: Nelins Växthus
Instagram: nelins.vaxthuset

Tiundaskolans novelltävling

Tiundaskolan bjuder traditionsenligt in sina elever till att delta i en novelltävling, något som alltid sker på vårterminen. Varje år koras sedan en vinnare bland tre finalister. Här föds berättelser som ger sina läsare nya perspektiv på tillvaron och möjligheten att växa som människa. Det är häftigt, tycker vi!

Lika traditionsenligt har det blivit att UMLN på senare år publicerar de vinnande novellbidragen. Klasskamraterna Miranda Söderholm och Klara Sjöstrand i 4A gjorde som många andra, bland dem Emma Brodén som går i klass 6D, och lämnade in ett bidrag till årets novelltävling.

De tre tjejernas berättelser valdes sedan ut som finalister av skolan. Samtliga noveller berör angelägna ämnen och nu kan du läsa dem på vår webbsida uml.n.se (sök på Tiundas novell 2024).

Vi på redaktionen vill tacka de tre författarna för deras bidrag och önska dem och deras skolkamrater runt om i Uppsala ett riktigt skönt sommarlov!

Här och nu har vi glädjen att presentera Miranda Söderholms novell "Luddes äventyr".

Luddes äventyr

AV: MIRANDA SÖDERHOLM

NI VET NÄR MAN läser en bok om hundar eller kaniner. Men ni har väl aldrig läst en från kaninens perspektiv. I så fall så kommer ni få göra det nu:

Hej mitt namn är Ludde.

Jag är en gullig och snygg kanin, om jag får säga det själv. I alla fall senast jag kollade mig i spegeln. Jag är också snabb som blixten och växte upp på landet med tre systrar och min mamma Silva. Vi hade våra rutiner: På lördagar åt vi maskrosblad, på morgonen pellets och på helger lekte vi kull och det var ju kul. Men vi satt ofta i en trång liten bur så det var ganska tråkigt. Det hände aldrig något nytt. Ganska fort började jag längta efter ett äventyr.

En dag kom det främmande långbenta varelser. De kom för att ta mig. Bara mig! Jag menar; varför just mig? Sedan förde de in mig i en åkande plåtburk. Det var läskigt men samtidigt lite spännande. Helt plötsligt var vi någon annanstans. De där långbenta varelserna lyfte in mig till ett varmt rum. Där fanns både en bur, mat och vatten och även lite knapriga godsaker.

Därefter började de långbenta att säga en massa konstiga ljud till mig. Ibland tog de på mig, till och med. Det var till en början väldigt läskigt men efter några dagar kändes det mycket bättre.

Men mitt problem var att jag kände mig väldigt annorlunda. Mina nya kompisar hade långa, smala ben och en konstig päls. De pratade även ett annat konstigt språk som jag inte kände igen. Det fanns också en läskig mojäng som åkte runt på golvet och åt upp damm och skräp. Den var superläskig och den lät också jättekonstigt. Jag var rädd att den skulle äta upp mig, så ibland längtade jag hem.

Men så började jag umgås mer med de långbenta och den konstiga mojängen som de kallade "dammsugare". Då upptäckte jag att de inte alls var så farliga. Faktiskt ganska snälla till och med. Trots att vi har en del olikheter så har vi likheter också. Till exempel så gillar både de och jag jordgubbar. Så vi är ganska lika ändå. Nu älskar jag min nya familj mer än något annat. ■

Lena Carlsson och hennes tre hundar, av rasen Pumi.

Valpigt vid Katte

På fotbollsplanen utanför Katedralskolan står ett gäng nyfikna hundägare och hundar. De väntar med spänning på att dagens valpkurs ska börja. TEXT OCH FOTO: TOVE FOUCARD

– Att få arbeta med min största hobby, hundar, är ett riktigt drömjobb, säger Lena Carlsson, ledare för kursen.

När UMLN får vara med på kursen, är det femte gången den här gruppen ses och tränar sina valpar. Hundarna hälsar glatt och nyfiket på varandra, de har börjat bli bekanta.

– För mig är det viktigt att hundarna får vara sociala och att de får hälsa på varandra om de vill. Jag har förstätt att det inte är så vanligt att hundar får hälsa på varandra när de går på kurs. Men för mig är det självklart att de ska få chansen att göra det, berättar Lena Carlsson.

Dagens träff börjar med en övning där hundarna en i taget ska få gå förbi en matskål. Målet med övningen är att de endast ska passera och inte försöka ta "maten". Ägarens uppgift blir att vara tydlig i sin kommunikation, för att visa sin hund att den inte får ta maten när ägaren säger nej. Vissa av övningarna som Lena visar byggs även på efter varje träff och fler moment läggs till. Medan andra övningar är nya från gång till gång.

Hon uppmanar även deltagarna till att inte sluta vara kreativa och att de ska

fortsätta aktivera sin hund på olika sätt även när de blir äldre.

En av deltagarna i kursen är Freja med matte Pia Segerblad. För Freja är det första gången hon går på kurs men inte för Pia.

– Jag har flera hundar hemma och har gått på hundvalpskurs hos Lena med samtliga. Det har varit otroligt givande, lärorikt och socialt. Så självklart ska Freja också få gå kursen.

30 år som hundproffs

Lena Carlsson driver företaget Uppsala Hundcenter. I år är det 30 år sedan hon började jobba med hundar professionellt och på heltid. Hon var även först med att ha agilitybana i Uppsala och håller än idag kurser i agility. En annan kurs hon håller som är väldigt uppskattad av såväl hundar och ägare är en svampsökkurs, där man lär hunden att nosa sig fram till var svampen finns i skogen, säger Lena.

Vid 13-års ålder fick hon sin första egna hund, det var en labrador. Innan hon utbildade sig professionellt gick hon på en hundklubb där hundarna inte behandlades bra.

Hundarna gavs ingen belöning i form av exempelvis godis och uppföstrings metoderna var väldigt tuffa berättar hon. Efter en föreläsning med Anders Hallgren, världens första hundpsykolog, insåg hon att han hade rätt i sitt sätt att tänka. Hon valde därefter att utbilda sig till instruktör och hundpsykolog hos honom.

– Hundklubbens sätt att tänka och Anders Hallgrens sätt att tänka kring uppföstran om hundar var som natt och dag, säger Lena.

Till kursen har Lena med sig sina tre egna hundar som är av rasen Pumi. Det är en relativt ovanlig ras, som härstammar från Ungern. Från början är det en vallhund men idag är det även en sällskapshund. Hundarna hon äger nu är fjärde, femte och sjätte av rasen Pumi.

Nästa kursstart vecka 34

Under våren och höstterminerna håller hon i olika kurser bland annat hundvalpskurser, kurser i vardagslydnad och dressyr. Nästa kursstart är vecka 34 och anmälan görs via hemsidan Uppsala Hundcenter. På sommaren brukar Lena ha uppehåll i kurserna och istället behandla enskilda hundar som har specifika problem, något hon även gör parallellt under terminernas gång också.

– Att vara tydlig, få till ett bra samarbete och hela tiden ha en god kommunikation med hunden är viktigt, det är en grundförutsättning för att skapa en god relation mellan ägaren och hunden, säger Lena. ■

Stabby sommarkafé

Stabby sommarkafé öppnar för säsongen den 30 juni. Då med nya öppettider; 13-16. Därefter håller de öppet varje söndag till och med Stabbydagen den 15 september. Vi träffar Gunilla Överby, Gunilla Stenkula och Märet Husberg som är tre av de kaféansvariga i prästgården.

– **ALLA TYCKER** att sommarkaféet har varit jättebra. Men utbudet av fikat är inte den enda anledningen till att så många vill komma hit. Det är umgänget och platsen som lockar också, säger Märet Husberg.

Bondkyrko hembygdsförening har hållit kaféet öppet i mer än 20 år. I början serverade de mängder av bakverk och på den tiden höll kaféet till inomhus. Idag är utbudet mindre, men allt är fortfarande hembakat. Det säljs både bullar och kakor till självkostnadspris.

– Det är fantastiskt att det kommer så mycket folk, dessutom i så blandade åldrar, säger Gunilla Överby.

Det kommer uppskattningsvis närmare hundra personer per gång, oavsett väder. De har aldrig behövt att ställa in då det går att flytta in inomhus ifall regnet skulle slå till.

“Alla är välkomna hit”

– Det kommer så mycket olika människor. Det är ungdomar, äldre, barn och även katter och hundar. Det är så trevligt att det är en sådan blandning, säger Gunilla Stenkula.

Innan kaféet öppnar har de haft möten med alla kafévårdinnor och bagerskor. De fyller även frysen med alla olika bakverk. På själva kafédagen ställer de fram allt som behövs, torkar bord och städar sedan undan.

På mitt möte med värdinnorna berättar de att de ser fram emot att kafésäsongen ska inledas. De anser alla att de förberedande planeringsträffarna är viktiga. Vid dessa kan de se tillbaka på gemensamma erfarenheter från tidigare somrar, erfarenheter som sedan kommer till praktisk nytta under kommande sommar.

– Om man är fikasugen andra dagar än kafésöndagarna får man ta med sig sitt eget fika och njuta av det i trädgården. Om prästgården skulle vara uthyrd när man kommer, ja då får man styra stegen ut i den angränsande vackra omgivningen, hälsar Gunilla Stenkula. ■

TEXT: CORNELIA WRETTLING

Klimatet förändras. Det kan vi också.

Allt som vi gör har en klimatpåverkan. Nu erbjuder vi er att på ett enkelt sätt **klimatkompenserade era trycksaker.**

Om vi alla hjälps åt så kan vi vända utvecklingen. Gör som oss och **märk klimatkompenserat!**

ÅTTA45[®]
PRINT & MEDIA PARTNER

08-553 348 00 | atta45.se

Hamarskogs herrgård

En av Fjällnoras
alla grillplatser:

Härliga sommarrhäng

Fjällnora och Hammarskog är två av de friluftsområden som drivs av Uppsala kommun. UMLN åkte ut till Fjällnora, som ligger cirka två mil öster om Uppsala, en solig lördag i början av maj.

TEXT OCH FOTO: TOVE FOUCARD

KANOT, RODDBÅT, SUP, vandringsleder, hundbad, nudistbad, fotbollsgolf och trampbåtar är några av de aktiviteter Fjällnora erbjuder under sommaren. På området finns det även en höghöjdsbana som man kan gå på sommaren, den går att boka via arrangören Go Adventure (höghöjdsbanan ägs inte av Uppsala kommun). Vintertid kan man istället hyra långfärdsskridskor, spark och skidor. Karin Wennman jobbar i Fjällnora sedan fem år tillbaka, hon välkomnar glatt dagens besökare vid kassan.

– Det är väldigt roligt att jobba här, och lyxigt att ha en arbetsplats med en så vacker natur att komma till, säger Karin Wennman.

Året runt kan man även boka någon av de tre basturna på området. Vill man övernatta går det också bra, campingstugorna går att boka året om. Området har ett flertal grillplatser som går att använ-

da, var dock uppmärksam eftersom det ibland gäller eldningsförbud. Det finns även en konferenslokal i byggnaden som det går att boka. Under sommaren kan man även boka tält och husvagnsplats på området.

– Det är inte alla som känner till att Fjällnora kafé och reception har öppet året om. I kaféet säljer vi hemmagjorda sötsaker och vi har även ett utbud av olika sorters luncher. Menyn på lunchen varierar utifrån säsong. På sommaren är våra sallader populära och på vintern är det många som vill värma sig med soppa som vi lagar själva i köket, berättar Karin.

Till Fjällnora går det att ta sig med buss 809, då kliver man av vid hållplatsen Fjällnora vägsål och går en tre kilometers sträcka längs en landsväg. Under sommaren kommer man också att kunna ta buss 810 som går hela vägen direkt fram till området.

Karin Wennman.

Under sommaren har Fjällnora reception öppet 10 – 20 och serveringen har öppet 11 – 19 (observera att köket stänger klockan 18.30). Under resten av året är öppettiderna 10 – 16 i receptionen och 11-16 i serveringen.

– På sommaren är det trampbåtarna som är populärast att hyra, fortsätter Karin. Trampbåtarna läggs i varje år när skolbarn och ungdomar går på sommarlov. Stranden lockar många besökare också. Vi vill göra det lättillgängligt och prisvärt, för så många som möjligt.

– Vi som jobbar här har märkt av en ökning av antalet gäster sedan coronapandemin. Efter den var det många som fick upp ögonen för friluftsliv och naturen i sitt närområde, avslutar Karin.

Västerut mot Hammarskog

Hamarskog är ett annat av kommunens friluftsområden. Den gamla herrgården med sina omgivande marker ligger cirka 1,5 mil sydväst om Uppsala.

Året runt, onsdag till söndag, har kaféet i herrgården öppet klockan 10 – 16.

Sommartid har kaféet extraöppet och på midsommarafton firas ett traditionsenligt midsommarfirande utanför herrgården. Hit alla är välkomna för att ta del av firandet och dansa kring midsommarstången.

På sommaren går det att bada på området och hyra båt i herrgården.

Ännu är den långt bort ... Men innan man vet ordet av har den kommit åter; vintern. Under den kalla säsongen erbjuder Hamarskog möjligheten att hyra långfärdsskridskor i området. Dessutom finns grillplatser samt olika vandringsleder med varierande längd.

Till Hamarskog kan man ta sig med bil, till fots eller varför inte prova att

cykla Vreta cykelväg som invigdes förra året. Om man vill ta bussen så går det också. Nummer 108 är smidigast att ta från staden och hoppa av vid hållplatsen "Hamarskogs vägsäl".

Mellersta Upplands kammarorkester firar 60 år

MELLERSTA UPPLANDS kammarorkester (ibland förkortat MUKO) är en stråkorkester som i år firar 60-årsjubileum. De övar två timmar, mellan klockan halv åtta och halv tio, varje vecka i Sävja kyrka och i skrivande stund har de cirka 25 medlemmar. Orkestern riktar sig till personer i alla åldrar som spelar stråkinstrument. På deras hemsida står det att alla "spelsugna stråkmusiker alltid är välkomna".

Regelbundet under terminerna ger orkestern konserter och de har bland annat spelat på Kulturnatten, tillsammans med unga solister i Sävja kyrka och haft sommarkonsert i Österbybruk. Orkestern spelar under ledning av dirigenten Camilla Martinsson.

Läs mer om orkesterns på deras webbsida; mellerstaupplands.se/

TEXT: TOVE FOUCARD

Åke Pålshammar har blivit jubeldoktor

DEN 24 MAJ blev UMLN:s mångåriga medarbetare, neuropsykolog Åke Pålshammar, jubeldoktor vid Uppsala universitet. Detta då det i år är femtio år sedan han doktorerade, 1974. Den varma försommardagen sköt kanonerna salut uppe vid Uppsala slott, jubeldoktorn fick sin lagerkrans, ett diplom samt – från alma mater och en fullsatt universitetsaula – visad uppskattning.

Grattis Åke, till den hedervärda titeln!

TEXT: REDAKTIONEN GENOM PEDER STRANDH

Josefssons Lanthandel

Geijersgatan 15

Hos oss hittar du spännande livsmedelsprodukter från främst småskaliga och gärna lokala producenter. Men även produkter från norr till söder finns representerade. Mycket i sortimentet är vi ensamma om i Uppsala.

Öppettiderna är torsdag-fredag 11-18 Lördag 11-16
(viss öppettid måndag-onsdag)

 Följ oss på Instagram: Josefssons Café eller på
 Facebook: Josefssons Lanthandel & Café för uppdatering
av produkter och öppettider.

Veronica, Per och Anton heter vi i familjen som startat och driver butiken.

Välkommen in till oss!

Luthagens Bygg

Etablerad sedan 1997

Vi är specialicerade
på köks- och badrums-
renoveringar!

Tel. 0708-489230

luthagensbygg.se

Vid detta nummers tillblivelse, 1 maj månad, hade vi glädjen att välkomna Julius Åkerman till redaktionen. Han är vår yngste prao-elev (hittills) då han vid tillfället fortfarande gick i årskurs 6 på Frösåkersskolan i Östhammar. Julius gick ut på byn för att höra sig för om Uppsalabornas nostalgi, inte minst när det kommer till glass och godis. Detta knyter definitivt an till neuropsykolog Åke Pålshammars text om nostalgi på sidan 18.

Finns det någon glass eller godis som du kommer ihåg från när du var yngre som inte finns längre?

– Jag minns att på St. Eriks torg fanns det på 1950-talet en man med som stod och sålde frusen grädde istället för riktig glass, berättar **PER** som jag träffar vid Ica Luthagens livs.

– Jag saknar en pistageglass med chokladöverdrag som fanns förr, tillägger hans sällskap **CHRISTINA**.

I Tegnérparken möter vi **LOTTEN**:

– Jag saknar Igloo-glassen med Coca cola smak! Den var bra för man kunde dela med sig till en kompis genom att bryta den i två delar.

SIV HEED drar sig till minnes en annan glass:

– Puckstången var god! Det var en rektangulär vaniljglass på en pinne. Jag kommer ihåg att jag också var förtjust i godiset "Krokofant".

(Puckstången var Sveriges första pinnglass och lanserades 1935, red).

– När jag var barn fick jag 25 öre i veckopeng. Vi bodde på landet och varje tisdag kom en lastbil med olika varor på flaket. Då fick jag och mina syskon köpa godis. Det räckte till en tablettask och en kola. Tablettaskarna jag gillade hette Viol, Figaro, Tenor och Domino, minns **LENA HÜBINETTE**. Hon fortsätter:

– Efter att jag hade spelat min pianolektion brukade jag köpa en liten chokladkaka. Chokladkakorna var inte alls lika stora på den tiden som de är idag. När det gäller glass minns jag Puckstång och att den fanns i både vanilj och jordgubbssmak.

– Jag kommer inte ihåg någon glass eller godis. Men däremot minns jag när jag åt min första banan. Jag är född 1939 och efter andra världskriget var det nämligen brist på bananer. Jag minns att den första jag åt inte var god alls! Men idag tycker jag om bananer, konstaterar

BOSSE HÅKANSSON.

Siv Heed.

Trädgårdskonsert
Soirée de Jardin
i sensommaren

Peder Strandh
framför egna sånger
från pianot i Stabby
prästgårds trädgård.

Söndag 25 augusti
Kl. 18.30 - 20
Entré: 50 kr (fr. 18 år)
Lättare servering.

och kontant
swish betalning

Vid frågor, ring 0704-79 59 13

Instagram icon

QR code

MP MUSIC

Missa inte Stabbydagen,
söndagen den 15
september. Läs mer på
stabbygarden.se!

KONTAKTA OSS

redaktion@luthagsnytt.se
www.uml.n.se

Postadress

Uppsalamagasinet
Luthagsnytt (UMLN)
c/o Strandh-Klefbeck
Media KB, Skolgatan 7
SE-753 12 Uppsala

Kontaktinfo

Redaktion och annons:
0704-79 59 13
redaktion@luthagsnytt.se
Ansvarig utgivare
och redakör:
Peder Strandh

Annonsering

Se umln.se för storlekar,
annonspriser m.m.

Framsida

Fyrisån i Ulva.
Foto: Peder Strandh.
Illustration: Anna Bjelvenfelt.

Grafisk form

Peter Lundvik, Fasonera

Redaktionellt material

Skickas till:
redaktion@luthagsnytt.se

Ekonomi

Maria Klefbeck
Tel. 073-04 581 04
annons@luthagsnytt.se

Utgivningsdagar 2024

22 mars, 7 juni,
20 september och
29 november

Materialgranskning

UMLN förbehåller
sig rätten att avböja
olämpliga annonser liksom
att avböja eller redigera
insända redaktionella
bidrag.

Produktion/tryck

Strandh-Klefbeck Media KB
ÅTTA.45 TRYCKERI, Järfälla
www.uml.n.se

Tipsa UMLN

redaktion@luthagsnytt.se
eller på sms/mms till:
0704-79 59 13

1,95 %*

*Fast arvode. Gäller under begränsad tid och vid uppvisande av tidningsannons.

Riksmäklaren + Luthagen - *en lokal kärleksaffär*

Är det några som kan Luthagen så är det vi på Riksmäklaren.
Vårt kontor ligger ju trots allt på Skolgatan och vårt hjärta
klappar lite extra för just denna stadsdel.

Riksmäklaren
MÄKLAREN GENOM LIVET

Skolgatan 33B 753 11 Uppsala, www.riksmaklaren.se,
Telefon: 018-13 98 50, Mejl: info@riksmaklaren.se

